

635⁽¹⁴⁾

P.P. 1-28

□ I

K34/33

NOV 1 1 1948

actn. 17.11.43.

635⁽¹⁴⁾

Dijō

Maina a dimela ts'ahle di lemiturex^o 1/28

Microfilmed

- 1 Lootsa.
- 2 Liefela.
- 3 Mphōxō.
- 4 Lierōrō.
- 5 Liesalang.
- 6 Motote xoba Nyōba.
- 7 Liesalabu xoba Maxapu.
- 8 Moraka.
- 9 Matatse.
- 10 Mobe.
- 11 ~~M...~~
- 12 ~~M...~~
- 13 ~~M...~~
- 14 Marawa.
- 15 Makhaka.
- 16 Maxō.
- 17 Makxopo.
- 18 Letsoko.
- 19 Liebake.
- 20 Lihloto.
- 21 Makhure.

Agriculture +
 Dept of
 Makhušane
 People.
 ind
 ref. L1-5-8

635⁽¹⁴⁾

635

II

K34/33

2

Leotsa ke semela seo se lewaxo bupi
 elexo seo se dirwaxo ka dithoro tsa
 leotsa. Xomme xa se lewe lehlaka xoba
 mattakala. Xomme ke sejo se ratexaxo
 kudu xe xo dirilwe boxobe bya semela
 se. Xo tsiwa dithoro tsa semela xe
 di o mile xomme tsa thselwa ka hudung
 ke xona tsa thselwa matse ka hlobokwa.
 Xomme la tswa maraka, xomme ka moraxo
 a anexwa ka letsatsi xone di silexe xo
 tswa bupi, ke di o mile. Xomme xo
~~yang motso~~ o tsiwa dithoro tsa silwa
 ka ntle ke xo ya hudung xone xo dirwe
 boxobe bya bitswaxo moxabo. Leotsa
 xe le xudirilwe xomme la silwa la
 thselwa ditoko xoba ditlisedu mme
 la setlwa le dira sejo se bitswaxo
 sekuku. Xomme sona se letsa ngwaxa
 se sa sinyate se beilwe ka dipitseng
 Leotsa le dira xape sejo se bitswaxo
 sekxwa. Xo tsiwa bopi bya hlakantšiswa
 le metsé xomme xa dirwa lekota la
 a pewa xoba la beswa xone ebe mphaxo

635

III

K34/33

3

Lefela ke semela se lewana xa bedi.
 Lefela le a bešwa la lewa le sešo
 la oma dithorō tša lona. Xape lefela
 le a peiwa la lewa ele dithorō. Dithorō
 tša lefela xe di'apeitwe di a thswakelwa
 ka dikōkō ya ba sejo sa mphaxo xe
 matho ale leetong.

Xomme sejo se se xole ke bōxōbe bya
 Lefela. Xomme bōxōbē bo dirwa ta xo
 hlōbōla dithorō ka moraxo xe morōkō
 o tswele xa setlwa xore xo tswe bopi.
 Dithorō tša lefela di a xaditwa ka
 moela xomme tša bitswa dithu. Xomme
 tša thaxo dikōkō. Xomme sejo se xa
 se lewa lehlaka xoba makala. Mokxatšō
 ke bōxōbe bya xo dirwa ta dithorō
 tša lefela. Xomme matho o tsia dithoro
 a thuba ka thsilo le lwala ke bōxōbē
 bya xo tia ka teng.

Mphaxō ke semela sa xo jewa dithorō ele xo
 bopi. Bōxōbē bya mphaxō xa bo bose.

Mphaxō o loki'e kudu xo dirwa kōmēlō
 ya maxeu xoba mapota. Sephse ke sejo
 sa mphaxō sa bana. Se bose kudu.

635

635

IV

K34/33

4

Lerōrō ke semela se le šomiswaxo byalo ka leotsa. Mo xo semela se xo lewa dithōrō. Na ele medu le mahlaka le matala a sona xa jewe. Dithōrō di a hlobolwa xomme tša nthšwa mōrōkō. Ka moraxo tša anexwa, xomme tša silwa yaba bopi. Xomme lerōrō xa le diri sekutu lexe ele sekxwa. Bōxōbē bya lerōrō xa le bose xo fela le otsa.

Liesalang xa le dire bōxōbē. Xomme sejo sa liesalang ke moraba fela. Xomme lona le swana le lerōrō. Liehlaka le medu le matala xa lewe.

Moto ~~le~~ semela sa xo jewa lehlaka le ~~di~~ Liehlaka le lewa le sale tala.

Motha xe a ja lehlaka la nyōba o hoša lehlaka la ka utle mme a thsotta sa ka xare. Dithōrō tša nyōba xa di diri bōxōbē bya bose. Xomme di šomiswa fela xo dira ditomelo tša mapoto.

Liesalabo xoba lexapu, xo lewa matlatlaka xo dira mōrōxo.

Xape xo lewa le seenywa seo se

635

E

K34/33

5

bits'waxo lexapu. Lexapo le lewa le
sa apeiwa xoba le apeiwe. Xe
motho avata a ka beša lexapo le sale
le lenyane.

Moraka o lewa maraka eledi enywa
ts'a xona xe e sale ts'e nyane. Xape le
Mahlare a moraka a dira moraxo. Xe
Moraka a o mile xo durua dibyana ts'a
xo jela.

Mototse o lewa letotse eledi tenyo ya
semela se xomme yona e jewa e a
peiwe. ~~he~~ mahlala a yona a dira
Moraxo.

Mafudi le wona xo lewa mafudi le
Mahlare a wona. Mahlare a dira moraxo.
Mafudi xe a sa bots'wa ka xo a pewa
ka lewe. Mafudi xe a apeiwe ka
bopi bya leots'a a bits'wa thōphi.
Banna ba bangwe xa baje thōphi. Thōphi
● e bose kudu kudu xe e lewa ka
lebese la ditxomo.

Thōphi xa e sebywe ka moraxo. Xape
xa e lotwe ka letswai. Xomme
thōphi ke sejo se bose kudu kudu.

635

VI

K34/33

6

Morōtsē o lewa marōtsē a ona
byalo ka mafudi. Xomme mo xo Morōtsē
xo lewa se enywa le mahlare a
ona. Xomme ona a apewa mme a
thšelwa bopi bya leotsā. Xape le lona
le kwana le lebese kudu.

Motsekwane o byalo ka ~~ka~~ morōtsē
ka mmala. Eupya motsekwane ke wa
monyane kudu kudu. Motsekwane xa
o rate ke batho kudu kudu xe e se
mattakala a ona a dira xo morōxo.

Dithōtse tša motsekwane di sōmiswa
xo thšela ~~morōxo~~ xo morōxo o be bose.

~~Morōxo~~ o lewa dienywa le mattakala.
Dinawa ke dienywa tšeo di jewaxo ke
Motho a di apeite. Morōxo wa monawa
o feta morōxo ka-moka ka bose xe o
thšetswi ditōka.

Monawa xoba dinawa ke sejo se bose
bose se rateraxo kudu kudu. Xomme se
tsongwa kudu ke basadi.

Makxatxa ke semele se jewaxo
dienywa le mattakala. Mattakala a
dira morōxo. Dithōtse ke tša xo

635

VII

K34/33

7

thšela meroxong ye monque soba
nameng ya phošfō. fxa kxa e lewa
e sale ye nyenyana ele tala. Lere e
apeilwe e lakile.

Moxō o lewa dienywa le mattakala
a ona. Xe moxō ona le dixa o lewa
di sale tšē nyenyane kudu di a peilwe.
Xe di xodile di dirwa dib tšā xo
kxa metse. Xape tšē dingwe ke
dibyang tšā xerwela byakwa. Morōxō
wa moxō ka o bose kudu kudu.

Motxapo o lewa ditxopo e sale tšē
nyenyane. Xape le mattakala a ona
a dixa morōxō byalo ka moxō. Xe
ditxopo di xodile ke dib tšā xerwala
metse tšē bitswaxo txapa. Tšē dingwe
di dirwa mexopō ya xo jela dijō le xo
sebelā merōxō ka xare. Motxapo wo
Moxolo matho a le tee a ka sete a orwala.
Dithotšē tšā wona di a lewa xe di
thšetswi merōxong. Mabyalwa a thšelwa
ka xare ka dib tšē bitswaxo ditxapa.

serētō ke setxopo sa txosi se sa
molōmo. Setxopo ka se dirwe molōmo
wa moxātō.

635

VII

K34/33

8

Letsoho ho somiswa inaitakala a lona fela. Komme lona le somiswa ka dintō. Batšo ba bangwe ba koma ka mabmo.

Lebate le byalo ka letsoho le somiswa ka xanong elexa mosi' wa lona fela. Lebate lona le matla ho feta letsoho mo mofong.

Lehloto ho somiswa peu ya lona ho thsela meoxong ya dimela tse di dirangwe. Komme lona le byalo ka sehlang sa lesita. Lehloto ho dirwa setu ku ka bua byalo ka ditoto. Peu ya lehloto ke ye nyenyana tuda. Makhura ho nyakena ditlora ka wona fela ho dira makhura. Makhura zo ke a ho hola ite basadi. Komme ho ka dikwa ditlhare tsa tswa. Makhura byalo ka nama ya makhura. Makhura a thsela dikopong tse bitswana se-dibelo. Ho xona makhura a tla fela mengwaxa le mengwaxa.

635

IX K34/33

9

Dijo tse lewaxa ngwaxa ohle tse :-

- 1) Borobè Xaba bōaswa
- 2) Dinawa
- 3) Morōtō.

Tsè lewaxo ka dinako :- 'Thophi'
2) Sekutu.

Xo lewa borobe le thophi le dinawa
ka bantsi. Sekutu le ditatōrō le

Morōtō di lewa ka banyane. Tsā
manate ka dinawa le thophi, le
sekutu. Xomme tsā setlwaob ke borobè,
le morōtō. Banna ba bantsi' Xaba je
thophi le dinawa. Basadi' Xaba je

Merōtō

Di-enyua tsā lesōka tsè lewaxo ka ngwaxa
o mang le worrang ke tse :-

- 1) Maxwaxwa
  - 2) Marapa
  - 3) Mmōh
  - 4) Mmōtō
  - 5) Mōatōkōbala
  - 6) Marula
  - 7) Mathesidi
  - 8) Dingapo
  - 9) Ditutu
  - 10) Maxa
  - 11) Mafa
  - 12) Dipaba
  - 13) Dikxalo
  - 14) Dihlahole
  - 15) Dirakangwaxa
  - 16) Mōrōbērōbē
  - 17) Difaratšiwani
  - 18) Difeixē
  - 19) Dithātōtō
  - 20) Diphaphē
- Xomme di-enyua tse kamōka d'iswa
ka tse ka ngwaxa.

635

X

K34/33

10

dimeleng tše latelang. :-

Dimela

Diengwa

Moxwaxwa bana ke Maxwaxwa.

Morapa bana ke Morapa.

Mmilo bana ke Mabilo.

Mothamma bana ke ditamma.

Moaniakobala bana ke Moantakobala.

Morula bana ke Marula.

Mothsidi bana ke ditshidi.

Mongwana se dingapo.

Maxo ke Maxo.

Mofu ke Mafa.

Mmaba bana ke dipaba.

Mokxalo bana ke ditxalo.

Tše kamoka ke dimela ka mervē ye

mevob kudu kudu.

Motutu bana ke ditutu.

Mohlakola bana ke ditlakola.

Moralangwaxa bana ke diralangwaxa.

Morōbērōbē bana ke ditōbētōbē

Mpharathšweni bana ke Dipharathšweni

Mofeixe bana ke ditōrōfeixē.

635

XI

K34/33 17

Morōkōlō bana ke	dithōkōlō
Mophaphe bana ke	diphaphe.
Metswala-kōrō bana ke	ditswala-kōrō.
Mānamānōpi bana ke	dinannopi.
Moxokxoma bana ke	dixokxoma
Moxwane bana ke	dixwane
Mohlakauria bana ke	khlakauria
Mopo bana ke	dipo
Morakala bana ke	marakala

Dimela-tšē lewaxo medu tsā
lesōka.

Serō.

Mōyōna.

Mōyōna.

Lesilo.

Levōle.

Itxose.

Mothintihoma.

Moxaxaleleme.

Moxabe.

Tšē kamoka di lewa medu fela.

635

XII

K34/33

12

Dimela tše lewaxo tša ngwaxa wa
tla fela ke tše 1. Molokwa 2. Motlo
3. Mathokhatha. 4. Molala

Molokwa o lewa ditharo tša wana tseo
di swanaxo le tša leatsa. Xomme le
kutu xoba kxope ya wana e a lewa.

Motlo o lewa kxope ya wana.

Mathokhatha o lewa ditharo tša wana.

Molala Xomme ona o dirwa barabe
le Molokwa e dirwa barabe ka bopi bya
yona. Xomme tšona di lewa ke mang le
mang ~~le mang~~ xa xo nyakere tumelole ya
kxosi ~~le mang~~ lewa dimela

Kxosi ~~le mang~~ fiwe se baxo xa e se xe
xa lewa seenywa sa morula me
kxosi e swanetšexo xo fa Motrope

badimo pele. Xomme ka moraxo
batho kamoka ba thome xo loma
lešola ka mebiti ya bana. Xape yo
mong le yong mong o tla fa ba
xaxwe badimo xove xo sebe le pelaeob
ya badimo xe batho ba nwa
Motrope bao ba phelaxo.

635

XIV

K34/33

14

xo abela banna le bana kamoka.
 Xomme isona di somikwa ka
 lesolo la basadi le basetsana. Ke
 xore basadi le basetsana ba di
 rwala ka bontsi hlaxeng ka dirato
 xoba malokwa xe ele marula banna
 ba setse maxae. Ke dimela ele
 tse krob banna ba di rema ka di-
 lepe xore basadi ba kxone le di kxa.

Mafsi a lewa ele lebase xoba ele a
 bodita. Mafsi a hlanta hlakangwa le dija
 tse ~~ma~~ huta tse lewaxo ke batho.
 Le ditengwa tse ntsi di hlakangwa
 le mafsi byalo ka ditomma, ditutu,
 Mabela. Mafsi a lotwa kamoka lexapeng.
 Xe a kxanlile a bitswa lesere a
 Hselwa ka pitseng. Mafsi a lebase xa
 hlakangwe le a matsatsi a fitilexo. Xomme
 a lotwa ka ngwatong. Xomme mo mafsi a
 lesere a lotwaxo xona pitsa ya xona e
 swanetsa xo dirwa lesoba xore xo tswe
 metse ao a bitswaxo hloya xoba hloxwa.
 Xomme ka moraxo xa matsatsi a se

635

XIV

K34/33

15

makae xe pitsa ya mafsi e tlets'i
 a solwa xore a lewe ke matsetamoka.
 Xape ke sejo se baka sa boeti: Lebese
 na le lewe ke basadi le basetsana.
 Ka hloya xo apewa bojobe byo bose.
 Mafsi a lewa le baka tamoka la
 ngwaxa. Banna le basimane banna ba
 ja mafsi tsatsi le tsatsi elex mafsi a
 lebese. Mafsi a lewa fola xoba sejo
 se tlwaetsixa. Ngwana o fiwa lebese la
 dipudi na tlora tsatsi lea a belexixwero
 ka b

~~Mafsi~~ lewa le baka le lengwe le le
 lengwe waab ka bojobe, xe e sa hlotaxe.
 Nama e tokiswara ke xo dirwa mexwapa
 xore e ome, xe ele ye ntsi. Nama e a
 peiwa xoba ya beswara xoba xo lepa. Molao
 ya xo ja nama ke ya xo tseba dithe tse
 iletsiwaxo xo lewa xo motho yo mong le
 yo mong. Basadi xa ba je nama ya
 hlora ya phoofoto xoba se ruiwa.
 Masoxana le banna ba iletsiwa xo ja
 dithe tse dingwe tsa hlora byob, ka
 le leme xoba byob. Lemoto wa

635

XVI

K34133

16

phoëfola naba seruina xa o dumelane
 'no lewa ke masoboro. Le madi xa
 le we ke bao ba sa ballaxo. Xematho
 a ja madi a sa bolla maklang a
 bolla o Ha tswa madi a mantisi ke
 a bolla bodika mo a ripyware
 mokrapana wa pele. Nanna e jowa ka
 merato ke ele hloko ya no lewa ke
 banna kxarong

Ditha tsa nama ke dirope, matsoho
 noka, dihlakere, thamo, leome le haxo,
 le mohlana le tsa kateng mala le moxodu
 le dibata le maswafu, diphele le pele.

Motho ~~...~~ le yo mang o fiwa tabelo
 ka ~~...~~ ka xe tswalwa. Xe manna o
 bobale ~~...~~ o swanetse ke abela bana bao elar
 banna ka xe fetane. Nkwana ya moxolo o fiwa
 serope. Moratho letsoxe byalebyale. Nkwana
 yo elexo le soxana o fiwa thamo ke ele
 pudi. Xe ele thamo xa fiwi seb o tsa ja
 ka lapeng le ba lapa la manna wa
 moke. Moxoduwa thamo ke wa matxelo
 wa moke. Dingatha di lewa ke badisa.
 Ngate ke seripa se seng sa ka ka teng

635

XVH

K34133

17

Xomme yona xa tsenywa dinama tš'e
 bose tšeo di iletsiwa xo motta yo wrong
 le yo wrong a senaxo le ngwana wa
 masimane. Xe motta a tša ja nama
 ye o tša belexa ngwana wa masimane
 koba ngwanenyana a le byab tš'e
 o bobotš'e. Dinama tša dinanyana xa
 di lewe ke masabara. Xe lesabara
 ke tša ja nanyana e tša tšwa tša
 hlong mahlang a bakiwa baditša.
 Ke nore e tša tšwa tša hlong, ya
 fopa byab tša pele e se phela.

~~Nose~~ nose e tumisexa kudu mo bathong.
~~Nose~~ rafilwe e a belwa ba mōša
 koba ba lapa kamoka. Nose xa e xobelonywe
 se sejose seng. Basadi ba iletsiwa xo
 ja maana a nose. Maana a nose ke
 bana ba nose elexa dibokwana tšeo
 elexo bana ba nose.

Nose xa e lewe ke mosadi wa
 moimana. Xe a tša ja nose ngwana
 wa xona o tša rotha lerwe.

635

XVIII

K34/33

18

Dinkoko tšie tsebyuwa ke tšie mošise
 dinhlwa, tšie, Maxarō, Dinhlwa ke
 dilo tšie hlaxaxo xate ta nguwa.
 Xomme tšona ke dilo tšie tswadwa ke
 Maxarō. Motho xea rata xovapa
 nhlwa o swanešše xo ruta mefwaya
 dido. Seob seo se senaxo nhlwa se
 bitswa setona. Xomme sa xoba le
 dinhlwa tšie se tšadi. Xomme seob se
 o tla hwetša sena le mahla a mantši.
 Mahla ke meletyana yea maxarō a
 photšexo xore dinhlwa di tšwe xona xe
 lešaba le sobela. Tšie xona motho o
 swanešše xo siba seob se. Xo siba ke
 xo meletyana yea ka mabu. Tšie xore
 motho o tswala maboma ka phate xore
 mošwa wa inki meletyana e tswale.
 Tšie xona motho o swanešše xo dira
 modiro wa matsati kamoka xetšiši
 le sobela. Ka moraxō u dire molete
 ka hlotomelo xore a lahele pitsana
 ya xe swara dinhlwa. Ka moraxō a
 tswale molete ka kodimo ka matšala a
 dihlare xore dinhlwa di se fape.

635

XIX

K34/33

19

Dinhlwa di fofa nako ya mantšiboa ke
xona dinhlwa di rafsua mantšiboa.

Marafi wa dinhlwa o šomisa
Mokotla xoba pitsa xore di se fofe. Xe
Motho a rafa tšona o swanetše xo
apara makxopa matserang xore a
se leme ke maxorō. Xe motho a
rata xo hwetsa dinhlwa o swanetše
xo siba diolo tše ntsi. Ke xona o
tla rafa dinhlwa tše ntsi. Xomme
ka maxorō Marafi o tla apea
dinhlwa tša xatwa. Xe di bodule
a ~~di~~ xaxa ka letsatsi. Xomme ke
sejo ~~sejo~~ xanate kudu kudu. Di
thswakelwa ka dikoko, le letswai.

Xe masadi a apele ditšharō tša lefela
xo thswakelwa ka tšona tša
fiwa monna xa thwe ke matobō.

Metobō ke sejo seo masadi a se
direlaxo monna fela. Dinhlwa di
dira se-šebo ke nama e se xona.

Xape xo dirwa sekutwa ka sona.

Dinhlwa xa di lewe ke bana kudu.

Dinhlwa ke sejo se sexolo xoba Masate.

635

X

K34/33

20

Dinhlwa ke kradiname. Xe di rafilwe di iswa badimang. Xe matho a ka di ja ka ntle le xo fa badimo pele matho a ka hwetsa malata wa xo lekana kromo xoba tse pedi. Dinhlwa di lewa ka thsidi. Ke xore sehlare sa xo abfela. Xe xo llwe dinhlwa ita ntle le ba xoba kosi xo tla phulexa phefo ye ixob. Ke matho ele moimana sa dumelwe xo tsana seabng sa yo mangwe. Ke xore dinhlwa di ka se be xona. Dinhlwa di ba ~~ma~~ lehlabola. Dinhlwa tsa tsua ma ~~ma~~ tsana xa di sa boela.

Dinhlwa di jewa ka ntle le baete. Ke sejo sa xo fwa baeti.

Masotse ke dibaka tse lewara ke batho kamota. Dibaka tse ke bana sa se rurubele Xomme tsana di a xolwa ka dirato le ka metotla ke basadi. Xe ba fihlile xae ba di a pee ka dipitsa. Ka morao di anexwe xore di o me. Xe di omile di a balotwa ka dipitseng xore batho ba sebe ka tsana. Xomme tsana di bose kudu xe di thsetswi dikoko.

635

635

XXI

K34/33

21

Masōtšē xa ilelwi, a lewa ke mang
le mang. Masōtšē a hlolela nako
ya selemo.

Tšie ke sejo se byala ka masōtšē
Xomme le yona e xakwa ke basadi.
Mo yang le banna ba thusa basadi xo xola
tšie. Tšie xe e apelitwe ya anexwa
ya oma e dira nako ye tšie batho
ba eja. Tšie e base kudu xe e tšetswe
ditato.

Maxōrō a dula ka xave xa seole.
Xomme ona a xadikwa xave matšo a
sele ka ona. Maxōrō a fat: Popywa
ke ~~maxōrō~~ mo diobing ka byang.
Maxōrō a loma kudu kudu. Ba swari
ba maxōrō ba swanetsē xo hlotšela.

Xoja xo lewa xa tee ka lešatsi.
Xo lewa xe batho ba ya bōrōtšing xoba
mmantsiboa. Basimane le masaxana
ba ja ka mephatho ya bona. Monna
o jela xaxwe a e tee. Mosadi le
ena o jela xaxwe a le tee. Mosadi
xo yang o ja le bana ba basetsana.
Sejo se a bixwa ka ditelo xoba

635

635

XXIV

K34/33

22

Moxopō. Mōrōxō le wona ona le
 dibyang dibyana tsā wona. Dibyana
 tsā mōrōxō di bitswa dirithswana
 xa xo dija tse Manna a ja xo le
 Mosadi loba barwe. Bana ba banyane
 ba ngwathelwa diatleng tse mmaba.
 Xomme xa e le Mathe yo moxolo o ja
 loba o ngwathela tsa mosi.

Xa xo dumelwe tse Manna xo hwets'a
 yo mong a ja a eme. Xape xe xo
 jexwa xa xo tshwe mare loba mathe.

Mathe yo mong le yo mong xa
 swanana xo hwetswa ana le dihlala
 diatleng loba sephahlong sa xaxwe xe
 xo lewa xe xo tshwe xo hlapiwa diatla
 tse ba baxole fela.

Byala Mehuta ya mabyala tse e ÷
 1 Byala 2 Phepha 3 Motlhopi 4 Mapōtō.
 Byala bo dirwa tsa leotsa loba lerōro le
 lefela. Xe xo dirwa byalwa xo settwa
 moopi a Mantsi' xa dirwa boxōbe' byo
 bantsi' bya metse. Mabele a mangwe
 a a enwexo a medisitšwexo Xomme a
 anexwa ka letsaki a a silwa xore e

635

XXIII K34133

23

be komelo a thselwa ka xare xo
 borobe byoo bya byalwa xare bo bidise.
 Komelo e thselwa xe borobe bo fadile.
 Letsatsi la mathomo ke la xo titeletsa
 Lia bo bedi ke la xo a pea. Lia boraro
 ke la xo omela. Lia bone bo a hithwa
 bya ba bya nwehwa. Byalwa xa bona
 se bexo x sa kxosi xaba mathomana
 xe e se byalwa bya xo loma bya
 Mabele a maswa ao eleho teboho
 ya sethšaba xo kxosi xe e nešitše
 pula. Byala bya mathomo bo dirwa
 ke kxosi bya xo fa badimo ngwaxa
 o mona le wo mona. Byala bo nwiwa
 ke batho ba nana yeb tamma ka xo
 krobakana pele xo tee banna le basadi.
 Byala bo abixwa ke monna o tee ka
 dixo. Banna ba barolo ba bo xafelwa
 ka xo fiwa mosomo ke basadi eleho
 tsibiso ya se byalwa bo fadile xo
 dirwa. Ke Moabi a a bela batho
 le bona ba thusana xo neelana ka se
 ele ba bantsi. Byalwa bo nwiwa ke
 mohlotti pele, xaba mothe yo a se

635

635

~~XXXX~~ XXIV K34/33 2A

Kxona^{ro} xo kwa byala xe bole bose
 le xe ele phiri. Xomme xe bo
 išitšwe pele xa batho bo tla nuniwa
 ke Mosadi wa motse uwo pele Xore
 a Hoše baloi. Xomme ka morao
 e ka ba mang le mang.

Mpho^o o nths^{wa} ke mang byala elexo
 Mosadi. Xe Kxosi' enwa byala batho
 ba swanetše xa veta Kxosi, le xo losa
 Kxosi.

Phepha o dirwa ka motšope wa
 Mame^o le mabele. Xomme molao
 o tš^{wa} byala.

Motšope o dirwa ka marula pela
 xo hlabixwa marula a thšelwa ka
 drotl^o dirōtāng Xomme a sōxilwa. Xo
 hlab^o marula ke xe nths^{wa} marapi.
 Xe xo sōxilwe Malō^o ka motš^o a
 Marula a tla hlatswara Xore e be
 Kxano. Ke xona di^othapo kamoka tsā
 marula tsā ba thekō Kxano ya sala
 mme ya thšelwa ka di^ontšong.
 Ke xona Xosasa motšope o tla
 hwets^{wa} a bidile. Xomme xe Xole

635

XXV

K34/33

25

byalo o bitswa letaba, ke xona ka
o ešo wa fetsa xo bela. Ke noma
o tla thselwa dipitseng xape xore
o bele. Ka moso ke motxopē.

Motxopē ke seno se baxalekudu.
Ka xo dumelani' ka nwa motxopē
pele xa badimo ba mosate.

Motxopē o ba xa tee mo ngwaxeng
eleng lehlabola.

Ka marula ka dirwa ditoko tseo
eleng sejo se sexolo sa banna ka
dirwa sekutu.

~~M~~ a dirwa ka borobe. Komme
~~o~~ apewe byalo ka byalo.

ka ~~o~~ wa borobe ka diatla xo fihla
ele metse a o a ka thselwaxo

komelo. Komme ona a et hlwa tsaki

ka le tee fela komme ka moso a

uwexwa. Mapoto ke sejo se sexolo
sa monna. Xape xa uwexwe ke
basimane koba mosadi.

Ke mosadi a sa diri mapoto o a
nyatsaxa mo bathong. Mapoto ke
sejo se fihwaxo weni.

635

XXVI K34/33

26

Lebathe patše xa xo tšebye xore e
 Hšwa kae. Liešimilwe kraufsi le
 metše xoba kraufsi le xae, le xoe ele
 mašemong. Lebathe le byalwa ke
 banna. Mo xa lona xo lotwa dipeu.
 Lebathe le byalwa natša ya seloma.
 Xe xo hlohera pula lebathe le a mošetsiwa.
 Xo krobelwa matlakala a lona.
 Sa mathomo lebathe le a ~~mošetsiwa~~
 krobelwa, xomme tša moxoro ka a nedwa.
 Xe lebathe le krobetsiwe le bipyura tša
 dilo tše diingwe xore le krotē. Xe le
 sa krotišiwa lebathe ka lona boxale
 xobaxose. Lie kraixwa tša dipea
 tša ~~mošetsiwa~~ tša xoba lehlaka le lešiša
 le lehlaka le hlohiboxa peeng ya
 fase. Xape le tša setšixiithi di a bela
 bela. Xa xo kroxwe matha ya mong
 ka uthe le tumelēli ya mong pea.
 Molōtō wa krosi xa o a dumolelwa
 xo kroxwa lebathe. Moditi xe ele
 Matixoxi wa lebathe o dumoletsiwe
 xo kroxwa le xe ele Moditi: Moreti.
 Molaodi wa lebathe ditaola xa kroxwe

635

XXVII K34/33

27

Xo laola xe a ~~se~~ se sō xe tšoxa
lebake.

Lebake le dira Makxati' leba
boxale xo dilo tšohle, Xape le fa mtho
Maatla xe a soma mesōmo.

Lebake le tšongwa kudu kudu ke
banna. Basadi ba tšoxa lebake xe ba
tsene ke medimo xove ba be le boxale
ke bina xave xa batho ba bantsi.
Xomme ba le bitsa ka ina la
tsotla la badimo xeba Mavewadithaheng
ke xona baopedi ba tla tšeba xove
Madimane o tšomang eng. Xe a tšoxile
o tla fetsa fase ka maoto.

Motsoko Xe xo tšebye mo o hlaxile xo
xona. Motsoko o tšoxiwa levole la
ana ka dintō. Motsoko o dirwa ke
ba ba o tšebaxo. Motsoko wa dintō o
hlakanywa le mōlōra wa Maxapi' a
Marula xoba le mōlōra wa semela
se bitšwaxo sepowane, Xomme wa
ladikwa ka mollo ele levole.

Motsoko o rakišwa o sesō silwa

635

28

635

XXVIII

K34/33

e sale mahlaka fela. Kamme o
ka reka mabele xeba puai' xeba
nkeu. Le kxomo matsoko o a reka.
Matsoko o kxoxwa ke banna le basadi
le bana kamoka. Xo tsebywa mohuta
o tee fela wa matsoko wa dintlo.
Moll Matsoko wa dintlo o tammesena
kudu kudu. Xe mothe a sa kxaxe
Matsoko wa dintlo o be a nyatsena
mo bathang. Mothe yo mong le yo
mong o swanets'e ke kxoxisa yo mong.
Letsoko ka le kxoxwi ka mephatho.
Eupya tšabara ka le dumelalwe ka
kxona tšoko la basadi ba banna ba
ke wela. Peu ya matsoko e a totwa
ke mong wa yona. Letsoko xe le
renqwilwe le a pipywa xere le kxote
byalo ka lebate. Le lemixwa xae xoba
moheng mo xo naxe le motse. Matsoko
o lemixwa nako kamoka ya ngwaxa.

— — — — — End S. 635.

Ira Mottalekxomo

Jm Malatši

end 635